

TILANNEKATSAUS JA SUUNNITELMAT IKÄIHMISTEN PALVELUISTA Vanhusneuvosto 28.8.2018 / vanhustyön johtaja Eija Kangasmaa

IKÄIHMISTEN AVOPALVELUT

1. IKÄKESKUS

a. Ennalta ehkäisevä työ

Ikäkeskuksen toiminta painottuu osittain ennalta ehkäisevään työhön, tavoitteena on löytää ja yhdistää kuntalaisia, jotka tarvitsevat hyvinvointiinsa tukea tai muuten kaipaavat yhteisöllisyyttä elämäänsä – ”ikäihmisten hyvinvoinnin olohuone”. Ikäkeskuksessa on ollut erilaisia teematapahtumia ja pidetty hyvinvointiin liittyviä luentosarjoja, joissa asiantuntijat jakavat tarvittavaa tietoa hyvinvointiin ja terveyteen liittyen. Vaikka mainontaa on tehty, kuulijakuntaa on ollut välillä vaikeaa saada paikalle. Työntekijät ovat myös välillä jalkautuneet erilaisiin tapahtumiin ja kauppoihin, mutta kuntalaisten kiinnostus ei ole ollut kovin suurta.

Mikähän olisi vanhusneuvoston neuvo/ohje/idea tavoittaa, innostaa ja osallistaa kuntalaisia kiinnostumaan hyvinvoinnin ylläpitämisestä??

Työntekijät ovat olleet myös kertomassa ja keskustelemassa hyvinvointiin ja terveyden ylläpitämiseen liittyvistä asioista kolmannen sektorin tilaisuuksissa.

Voimaa vanhuuteen ohjelma – liikuntatoimen, terveystoimen ja vanhustyön yhteistyön tiivistäminen - + 75 vuotiaiden, lievistä toimintakyvyn laskusta kärsivät kuntalaiset:

- liikuntaneuvonnan huomioiminen kaikessa ohjauksessa
- liikuntapaikkojen lisääminen
- kuntosalien nykyaikaistaminen
- ulkoiluystävällisyyttä
- vertaisohjaajatoimintaa
-
-

Voitas-ryhmiä (entisiä seniorisaliyryhmä), jotka kokoontuvat kaksi kertaa viikossa kuntosalille tasapaino ja voimaharjoitteluun, on menossa jatkuvasti kolme ryhmää viikossa. Jatko-ohjaus on usein erityisliikuntaan.

Painopistettä ikäihmisten palveluissa on siirretty ja edelleen pyritään siirtämään ennalta ehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. **Mikähän olisi vanhusneuvoston neuvo/ohje/idea löytää + 75 vuotta täyttäneitä kuntalaisia, joita voisi innostaa liikkumaan ja sitä kautta huolehtimaan itsestään ja hyvin voinnistaan??**

b. Asiakasohjaus ja palvelutarpeen arviointi

Ikäkeskuksen asiakasohjauspuhelin vastaa arkisin klo 9 -11. Pääsääntöisesti soitot koskevat 75 vuotta täyttäneiden asioita palveluohjauksesta palvelutarpeen arvioinnin kotikäynnille. Puheluiden sisältö ja määrä vaihtelee suuresti. Valtakunnallisesti kehityskohteenä on nimenomaan keskitetty asiakasohjaus ikäihmisten palveluissa.

c. ”Muistipoli”

Muistiasiakkaan hoitopolku ja asiakasohjaus toimii hyvin. Muistikoordinaattori ja geriatri pitävät vastaanottoa viikoittain. Muistiasiakkaiden jatkoseurannat siirtyvät tilanteen vakiintumisen jälkeen terveysaseman vastaanotolle.

Muistikoordinaattori pitää muistisairauden ensitietokursseja sairastuneille ja heidän omaisilleen.

d. Päiväkuntoutus

Päiväkuntoutus toimii kolmena päivänä viikossa, keskiviikkopäivä on tarkoitettu muistiasiakkaille. Päiväkuntoutuksen asiakasmäärät pienentyneet ja jatkosuunnitelmaa ollaan tekemässä syyskuun aikana. Mahdollisesti kotikuntoutuksen asiakkaiden jatkohoitoa paikka?

Ikäkeskuksen palveluista löytyy kaikista palvelukuvaus kunnan nettisivuilta. Vuoden 2019 talousarviossa ollaan esittämässä Ikäkeskukseen terveydenhoitajaa, jolla olisi osaamista sekä terveyden edistämisestä että muistiasiakkaiden hoidosta.

2. OMAISHOITO

Omaishoidon tuen asiakkaita on noin 60 asiakasta. Omaishoidon tuen piirissä tai omaishoitajan lailla toimiva voi tuoda hoidettavan Tapailakotiin Apilaan intervallijaksolle. Apilassa on keskitytty asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitämiseen ja päivän sisältöjä on kehitetty siihen suuntaan. Osa asiakkaista voi olla mukana päiväkuntoutuksen ryhmissä. Usealla omaishoitajalla on apunaan myös kotihoidon palvelut.

Omaishoitajille järjestetään valmennusta yhdessä kolmannen sektorin kanssa, omaishoitajaliiton paikallisyhdistysten kanssa.

Omaishoidon tuen saajien tueksi seuraavassa talousarviossa vuodelle 2019 ollaan esittämässä neljää lisäpaikkaa Apilaan, jotta omaishoidon tuen lakisääteiset vapaapäivät saadaan nykyistä joustavammin järjestettyä. Lisäksi Apilaan suunnitellaan ns. lyhytaikaista päiväaikaista hoitoa, jotta omaishoitaja voisi hoitaa sen aikana omia asioitaan.

Uutena omaishoidon vapaapäivien järjestämisessä on mahdollisuus käyttää myös perhehoitoa, jos asiakkaan näkökulmasta se arvioidaan parhaaksi vaihtoehdoksi hänen hoidossaan.

Perhehoitoyksikkö Kanerva vastaa maakunnan ikäihmisten perhehoidon kehittämisestä yhdessä kuntien kanssa. Perhehoitoyksikkö kouluttaa perhehoitajia ja antaa perhehoitajille ohjausta ja neuvontaa. Perhehoitomuotoina on pitkäaikaista ja lyhytaikaista perhehoitoa sekä kotona tapahtuvaa perhehoitoa.

3. TUKIPALVELUT

Keskeiset tukipalvelut ovat kotiin jaettavat ateriat ja turvapuhelinpalvelut. Tuuvinki on kilpailuttamassa kotiin annettavia aterioita lähiaikoina. Asiakasmäärä tukipalveluissa on jatkuvasti kasvava. Turvapuhelinpalveluihin pystytään liittämään myös erilaista muuta teknologiaa, joita kunnassa on toistaiseksi vähän käytössä.

Tukipalveluina on myös pesupalvelu, mikäli asiakkaan kotioiloissa peseytyminen on mahdotonta.

4. KOTIHOITO

a. Palvelutarpeen arvioiminen

Kun kuntalainen tarvitsee ilmeisemmin kotiin annettavia palveluja, kotihoidon arviointitiimi tekee hänelle palvelutarpeen arvioinnin kotikäynnillä. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella asiakkaan tarpeen mukaan aloitetaan yleensä noin kahden viikon mittainen arviointijakso, jonka aikana selvitetään asiakkaan toimintakyky, palvelun tarve ja mahdollinen kuntoutustarve. Asiakkaan palvelutarpeen mukaan hänelle suunnitellaan yhdessä hänen kanssaan mahdollinen jatkoahoito tai ohjataan hänet käyttämään kunnassa tarjolla olevia muita palveluja.

Palvelutarpeen arviointi arviointijakson kautta on kokemuksen mukaan hyvä tapa arvioida ikääntyneen toimintakykyä ja palveluntarvetta. Mukana asiakkaan kokonaisvaltaisessa arvioinnissa on tarvittaessa moniammatillinen tiimi, jossa mukana asiakkaan tilanteesta riippuen on sairaanhoitaja/terveydenhoitaja/lähihoitaja, fysioterapeutti, palveluohjaaja ja lääkäri.

b. Kotikuntoutus

Kotikuntoutus on yleensä osana palvelutarpeen arviointia. Mikäli palvelutarpeen arvioinnissa todetaan selkeä kuntoutustarve, voi asiakkaalle yhtenä vaihtoehtona olla kotikuntoutusjakso, jossa fysioterapeutti ja kuntouttava lähihoitaja toteuttavat kotikuntoutuksen fysioterapeutin suunnitteleman ohjelman mukaisesti. Myös kotikuntoutuksesta on erittäin hyviä kokemuksia, joissa asiakkaan toimintakyky ja lihaskunto on selkeästi parantunut jakson aikana.

c. Kunnan tuottama säännöllinen kotihoito

Säännöllisen kotihoidon palvelut kohdentuvat yhä enemmän paljon apua tarvitseviin kuntalaisiin. Sairaala kotiuttaa aikaisempaan nopeammin, jolloin kotiutusvaiheessa asiakas tarvitsee usein päivittäin runsaasti apuja. Asiakkaiden palvelutarpeiden kasvun vuoksi saimme viisi hoitajaa lisää keväällä 2018.

Kotihoitoon ollaan esittämässä vuoden 2019 talousarviossa yöhoidon aloittamista. Maakunnan tasolla lähes kaikilla muilla kunnilla on kotihoidossa yöhoito. Yöhoito mahdollistaa asiakkaan nykyistä turvallisemman kotiutuksen sairaalasta, muistisairaana asiakkaan paremman seurannan kotioiloissa sekä turva-auttamiskäyntien toteutuksen.

d. Palvelusetelillä tuotettu säännöllinen kotihoito

Säännöllisen kotihoidon asiakas saa valita palvelusetelin ja yrittäjän silloin, kun hänen palveluntarve on alle 12 tuntia kuukaudessa. Kunnassa on kahdeksan palveluseteliyrittäjää.

YMPÄRIVUOROKAUTINEN HOITO

Asumispalvelua tarjoavat Kyterinhovi ja Kotipelto sekä kunnan tytäryhtiö Elsa ja Pauli kodit Oy:n Elsakoti. Asuntoja on yhteensä 117. Tänä vuonna hoivapaikoille on ollut ajoittain jonoa ja olemme joutuneet ostamaan lyhytaikaista hoitoa Attendon Riihimäen Joosepista. Hoivapaikkojen tarve vaihtelee runsaasti. Suurin syy hoivapaikan tarpeelle on pitkälle edennyt muistisairaus, jolloin kuntalainen ei pysty enää asumaan kotioiloissa.

Kunnalla ei ole tässä vaiheessa suunnitelmissa rakentaa uusia palvelutaloja.

OMAHÄME – VALMISTAUTUMINEN SOTE-MUUTOKSEEN

Ikäihmisten palveluissa OmaHäme valmistelua on vetänyt muutosagentti Annukka Kuismin. Valmisteluun on saanut osallistua myös vanhusneuvostot sekä yhteisen seminaarin että erilaisten kannanottojen kautta. Ikäihmisten palveluissa yhteistä suunnittelua on tehty melko pitkälle maakunnan tasolla, mutta päätöksiä asioista ei tietenkään ole tässä vaiheessa tehty. Ministeriön muutosagenttien rahoitus loppuu vuoden 2018 loppuun, joten jatkovalmistelu on tässä vaiheessa epävarmaa. Alustava ikäihmisten palvelujen suunnitelma tullaan varmasti saamaan vuoden 2018 loppuun mennessä.

OmaHäme valmistelun painopisteenä on kotona asumisen ensisijaisuus, varhainen puuttuminen toimintakykyvajeisiin ja monipuolisen kuntoutuksen järjestäminen tarvitsijoille. Nykyinen palvelurakenne on taloudellisesti kestämaton. Mikäli jatkamme samalla linjalla maakunnassa, että 10 % yli 75 vuotta täyttäneistä olisi ympärivuorokautisessa hoidossa (Janakkala 7 %), tarkoittaisi se satojen paikkojen lisäämistä kymmenen vuoden sisällä. Ennalta ehkäisevien, näyttöön perustuvien toimien pitkäjänteinen toteuttaminen tulee yhä tärkeämmäksi.